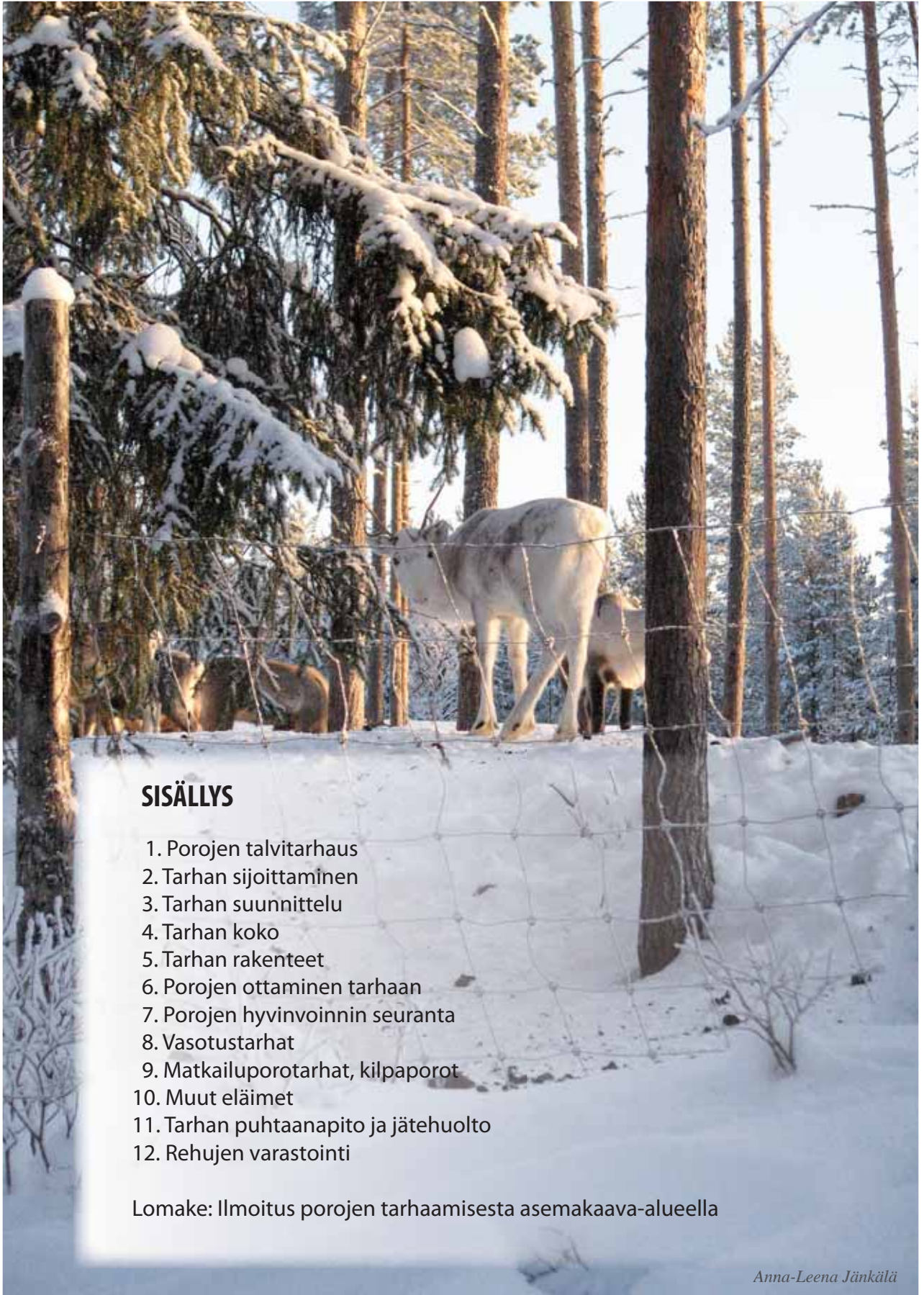

POROJEN TALVITARHAUKSEN

Hyvien toimintatapojen opas

SISÄLLYS

1. Porojen talvitarhaus
2. Tarhan sijoittaminen
3. Tarhan suunnittelu
4. Tarhan koko
5. Tarhan rakenteet
6. Porojen ottaminen tarhaan
7. Porojen hyvinvoinnin seuranta
8. Vasotustarhat
9. Matkailuporotarhat, kilpaporot
10. Muut eläimet
11. Tarhan puhtaanapito ja jätehuolto
12. Rehujen varastointi

Lomake: Ilmoitus porojen tarhaamisesta asemakaava-alueella

Anna-Leena Jänkälä

1. POROJEN TALVITARHAUS

Poroja otetaan talvikauden erotuksista usein tarhoihin ja eteläisissä paliskunnissa talvitarhaus koskee jo suurta osaa eloporoja. Tarhassa porot eivät ole enää perinteiseen tapaan vapaana eläviä ja itse ravintonsa etsiviä luonnoneläimiä. Toisaalta tarhat ovat usein suuria, ja porot elävät niissä ruokintaa lukuun ottamatta lähes luonnonmukaisissa olosuhteissa.

Pohjoisessa porojen tarhauksen ja lisäruokinnan tarve vaihtelee muun muassa luonnonolosuhteiden mukaan vuosittain. Siellä poroille annetaan rehua usein avoimissa tarhoissa, joista porot pääsevät vapaasti myös ulos. Poronhoitoalueen eteläosissa porot otetaan pääosin talveksi suljettuihin tarhoihin. Mitä suuremmaksi tarhaolosuhteissa hoidettavien eläinten määrä kasvaa, sitä tärkeämpää on suunnitella tarhan koko, sijoittaminen ja perustaminen hyvin. Nykyään eläinten pitopaikkojen perustamisessa on lisäksi otettava huomioon toiminnan ympäristövaikutukset, mikä koskee myös porotarhoja.

Suurimmat haasteet tarhauksessa liittyvät yleensä porojen ruokintaan sekä tarhausajan pidentyessä kevätkuukausille puhtaan lumen tai juomaveden riittävyyteen. Porot ovat koko tarhausajan omistajansa tai hoitajansa vastuulla. Hyvin perustettu tarha sekä järkevasti suunnitellut ruokinta- ja hoitorutiinit säästävät hoitajan aikaa ja vaivaa ja vaikuttavat suoraan porojen hyvinvointiin.

Tämän oppaan pohjana ovat olleet v. 2007 julkaistu Poron hätäruokinta ja hoito-opas ja v. 2009 päivitetty Porojen hoito- ja käsittelyopas. Oppaan tarkoituksena on tuoda esille talvitarhausta koskevia säädöksiä ja suosituksia sekä jakaa yleisesti kokemusperäistä tietoa ja hyväksi havaittuja menetelmiä. Talvitarhauksen yleistyessä osaksi poroelinkeinoa, lisääntyy myös tarhauksen näkyvyys ns. suuren yleisön silmissä ja on selvää, että toiminnalle tarvitaan elinkeinon hyväksymät pelisäännöt, niin sanotut hyvät toimintatavat.

Opas on laadittu osana Rovaniemen ammattikorkeakoulun PORUTAKU - Poron lisäruokinnan, talvitarhauksen ja elävänä kuljettamisen hyvät käytännöt -hanketta. Oppaan on kirjoittanut eläinlääkäri Tuija Hukkanen yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen kanssa.

2. TARHAN SIOITTAMINEN

Porotarhasta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai esim. hajuhaittaa lähialueen asukkaille eikä vesistöjen tai pohjavesien pilaantumisen vaaraa. Pysyvän talvitarhan tai pysyvän ruokintapaikan perustaminen jää-

Ranta-alueilla sijaitsevien tarhojen eri kyntämistavoilla voidaan vähentää sulamisvesien joutumista vesistöön.

peitteisille vesialueille on kielletty vesistöjen likaantumisen vuoksi. Lisäksi suositellaan vähintään 10 metrin suojavyöhykettä heinän- tai rehunjakopisteestä vesistöön. Ranta-alueilla sijaitsevilla tarhoilla sulamisvesien valumista vesistöön voidaan ehkäistä tarhapohjan kyntämisellä valumissuuntaa vastaan.

Tarha houkuttelee poroja myös tarhan ulkopuolelle ja teiden läheisyydessä olevista tarhoista aiheutuu irtoporoiden takia usein vaaratilanteita liikenteelle. Suositeltava vähimmäisetäisyys vilkkaammin liikennöityihin teihin on 300 m. Liikenneturvallisuuden vuoksi maanteiden läheisyydessä olevien tarhojen ulkopuolelle ei saa ruokkia poroja.

Paras paikka porojen tarha-aidalle olisi metsä, jossa on eläimille myös luonnollista suojaa ja joka tarjoaa

riittävää rauhaa poroille. Arempi ja ihmisiin totuttamaton metsäporo stressaantuu rauhallisessa ympäristössä vähemmän. Ympäristön (esim. ihmiset, liikenne, oudot äänet, muut kotieläimet) aiheuttama stressireaktio lisää porojen energiankulutusta, mikä hidastaa varsinkin lisäruokintaan otettujen huonokuntoisten porojen kuntoutumista. Ihmisten toimintojen ja asumusten välittömässä läheisyydessä oleva tarha voi aiheuttaa ajan myötä myös porojen liiallisen kesyyntymisen.

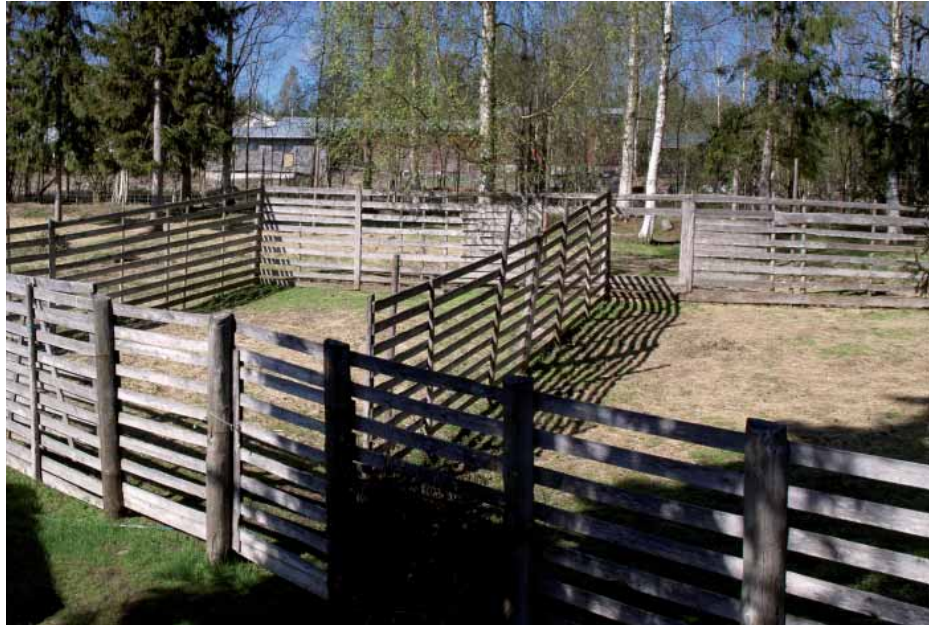
Porotarhan sijoittamisesta asema- ja rakennuskaava-alueelle pitää tehdä kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen voi tehdä esim. oppaan lopussa tai Paliskuntain yhdistyksen kotisivuilla olevalla lomakkeella.

3. TARHAN SUUNNITTELU

Tarhan suunnittelussa keskeiset lähtökohdat ovat tarhattavien porojen määrä ja tarhaus aika. Lisäksi tarvittavan tarhan rakenteeseen ja kokoon vaikuttaa tarhaustapa; ovatko porot koko ajan suljetussa tarhassa vai onko kysymys avoimesta tarhasta, jossa porot käyvät vain ajoittain ruokinta-aikaan. Jälkimmäisestä porot pääsevät vapaasti aitauksen ulkopuolelle, ja näin ollen ne etsivät ja kaivavat osan ravinnostaan luonnosta itse.

Suljetussa tarhassa tulee olla riittävästi tilaa, sekä mahdollisuus osastointiin. Tällöin ruokinta ja hoito voidaan järjestää tarvittaessa porojen iän, kunnon ja sukupuolen mukaan (hirsaskarsina, vasakarsina jne.).

Tarhassa pitäisi olla vähintään totutuskarsina sinne tuotaville uusille poroille. Totutuskarsinassa porot voidaan totuttaa uusiin rehuihin sekä tarkkailla niitä mahdollisten tautien varalta. Suositeltava ”karanteeniaika” uusille, etenkin kauempaa vieropalkunnista tuoduille poroille on vähintään 2 viikkoa. Totutuskarsina tulisi sijoittaa siten, etteivät uudet porot ole kosketuksissa (aidan läpikään) tarhassa

Hyvin suunnitellussa ja rakennetussa tarhassa on totutuskarsina uusille poroille ja karsina erityistä hoitoa tarvitseville sairaille tai muuten heikkokuntoisille poroille.

Tukevia kujia pitkin porojen siirtäminen karsinoista toiseen tai esim. kuljetusautoon on helppoa.

jo oleviin muihin poroihin. Vain tällä voidaan estää mahdollisesti eläinten mukana siirtyvien tautien tarttuminen tarhassa jo oleviin poroihin.

Tarhaan tulisi suunnitella luontevat juoksutuskujat sekä kirnu tai muu vastaava paikka, josta porot voidaan tarvittaessa ottaa helposti kiinni.

Hyvin suunnitellussa tarhassa on myös helposti käytönotettavia pienempiä karsinoita. Näihin voidaan sijoittaa poroja esim. heikon kunnan tai sairastumisen takia, jolloin niiden yksilöllinen hoitaminen on mahdollista. Samoin toisille erittäin ”vihamieliset” yksilöt voidaan näin ottaa tarvittaessa ryhmästä erilleen omaan yksilökarsinaan. Varsinainen sairaskarsina kannattaa aina sijoittaa suojaisaan paikkaan siten, etteivät sairaat porot ole yhteydessä muihin poroihin.

4. TARHAN KOKO

Tarhan koko on suhteutettava eläinten lukumäärään ja tarhausaikaan. Porojen hyvinvoinnille ensiarvoisen tärkeää on, että tarhassa on niin paljon tilaa, että porot voivat noudattaa niille luontaista käyttäytymistä ja väistää lauman arvojärjestyksessä ylempiä eläimiä. Poron luontaiset toiminnot säilyvät muutoinkin paremmin isossa aitauksessa. Luontaisten toimintojen säilyminen on tärkeää, koska niiden häiriintyminen voi vaikeuttaa keväällä poron sopeutumista takaisin luontoon.

Aitauksen on oltava vähintään niin iso, että poroilla on jatkuvasti saatavilla puhdasta lunta koko tarhausajan. Porojen saadessa valkuaispitoista rehua, on vedentarve jopa kaksinkertainen (5 kg) jäkälään verrattuna. Porojen saadessa rehua kuivana (mm. heinä ja täysrehut) tarvitsee poro vuorokaudessa lunta yhden neliömetrin alalta viiden senttimetrin paksuisesti.

Veikko Maijala

Tilavassa tarhassa rehut voidaan jakaa puhtaalle lumelle laajalle alueelle, jolloin kaikki mahtuvat syömään yhtä aikaa.

Vähimmäistilavaatimuksena voidaan suositella enintään 50 poroa hehtaarille. Kun aidan koko on alle 2 aaria/poro, käy aita liian pieneksi talven edetessä.

Tarhassa tulee olla myös runsaasti tilaa, mikäli porot ruokitaan levittämällä rehut juontoina suoraan puhtaalle lumelle. Pienemmissä tarhoissa, missä puhtaan lumen peittämiä ruokinta-alueita ei ole tarpeeksi, rehut tulee tarjota irti maasta olevista rehuasioista rehujen likaantumisen estämiseksi.

5. TARHAN RAKENTEET

Tarhan rakenteiden ja laitteiden on oltava sellaisia, etteivät porot vahingoita itseään, ja etteivät ne pysty takertumaan verkkoon tapellessaan aidan läpi. Tarhan aitauksen on oltava helposti eläinten havaittavissa, eikä aitauksessa saa olla teräviä ja ahtaita kulmia, joihin porot voivat pakkaantua pystymättä kääntymään ympäri ja väistämään perästä tulevia poroja. Samoin on vältettävä liian ahtaita kulkuteitä tai veräjiä, joihin porot helposti loukkaavat kylkensä rynnätessään joukolla reiän läpi. Aidan kunto on tarkastettava säännöllisesti ja havaitut viat on korjattava viivytyksettä.

Tarha-aitojen on oltava riittävän vahvasta materiaalista rakennettuja. Mikäli käytetään kyllästettyjä aitatolppia, on huolehdittava, ettei niistä voi irrota mitään poroille vahingollisia tai myrkyllisiä aineita.

Kulkuteiden on hyvä olla tilavia, jotta poro ei loukkaa itseään mennessään niistä läpi.

Etenkin käsittelyaitojen (kirnut) ja juoksutuskujien on oltava niin tukevia, etteivät porot pysty kaatamaan niitä kiinni otettaessa, jäämään kiinni aitarakenteisiin tai hyppäämään niistä yli. Eritoten kirnujen tai aitausten, joista poroja tarvittaessa otetaan kiinni, tulisi olla lautarakenteisia ja muodoltaan pyöreitä.

Sairaskarsinassa tulisi olla riittävästi suojaa sääoloja ja tuulta vastaan. Tarvittaessa tilapäisen tuulensuojan sairaalle ja mahdollisesti kuumeiselle porolle voi rakentaa vaikka laudasta ja/tai pressusta.

6. POROJEN OTTAMINEN TARHAAN

Porojen käsittelyn pitää olla asianmukaista ja rauhallista erotuksesta lähtien. Mitä heikommassa kunnossa poro on, sitä ”hellävaraisempaa” pitää kiinniottamisen ja tarhaan siirtämisen olla. Myös kuljetusolosuhteisiin pitää tällöin kiinnittää erityistä huomiota. Hyvät tarhaolosuhteet nopeuttavat poron sopeutumista tarhaukseen ja edistävät porojen kuntoutumista.

7. POROJEN HYVINVOINNIN SEURANTA

Porot ovat hoitajansa tai omistajansa vastuulla koko tarhausajan. Porojen kunto ja hyvinvointi on tarkastettava säännöllisesti, vähintään päivittäin. Poro on hyvin hierarkinen eläin, jolloin porolaumassa on aina hyvin tarkka arvojärjestys eläinten välillä. Yhdessä ruokintaryhmässä ja samassa aitauksessa olevia poroja on tarkkailtava huolellisesti ruokinnan yhteydessä, että kaikki porot todella saavat syödä rauhassa osansa rehusta. Erittäin helposti ja huomaamatta lauman arvoasteikossa heikoimmat yksilöt ajetaan aina rehuastioilta tai paaleilta pois ja ajan kuluessa nämä porot laihtuvat vaikka näennäisesti poroja ruokitaan hyvin ja rehua on riittävästi. Apuna tilanteen arvioinnissa voi käyttää sitä, että aika ajoin mielessään kuntoluokitaa ryhmän porot, jolloin porojen kunnan vaihtelut on helppo havaita. Muutoinkin jos tarhan poroista suuri osa alkaa olla heikommassa kuntoluokassa 2 tai sen alle, ruokinnassa on jotain korjattavaa, rehujen laatu ei ole hyvä, rehut eivät ole poroille sopivia tai rehua ei anneta poroille tarpeeksi.

Tarhassa tulee olla mieluiten lautarakenteinen ja pyöreä kirnu, josta porot on helppo ottaa tarvittaessa kiinni.

Yleensä porojen käyttäytyminen ruokinnan yhteydessä, etenkin jos rehua ei ole jatkuvasti porojen saatavilla, kertoo paljon porojen kunnosta ja yleistilasta. Poro, joka ei tule syömään muiden mukana eikä osoita kiinnostusta tarhaan saapuvaa ihmistä kohtaan, ei ole kaikilta osin ”terve”. Toisista erilleen vetäytyvät porot tai ne jotka eivät käyttydy normaalisti (hoipertelevat, kehää kiertävät, ontuvat) tai muuten epänormaalin näköiset porot (turvonneet, selät köyryssä, päät kierossa, karvapeitteen muutokset jne.) ovat niitä, jotka kannattaa ottaa laumasta erilleen erityistarkkailuun ja -hoitoon.

Pienissä tarhoissa, joissa porot joutuvat olemaan tiheässä, porojen sairastavuus on suurempaa kuin eläinmäärään nähden tilavissa tarhoissa. Tällöin on entistä tärkeämpää, että porot, joissa havaitaan sairauksiin viittaavia oireita, voidaan ottaa muusta laumasta välittömästi erilleen. Tällöin esim. ruokintastiat, joista sairaut porot ovat syöneet, tulisi pestä tai vaihtaa puhtaisiin. Samoin rehupaalit, joista sairaut ovat syöneet, tulisi vaihtaa uusiin.

Jos tarhan olosuhteet muuttuvat, esim. lumen sulamisen vuoksi tarhauskauden lopulla, on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Lämmitettävässä vesialtaassa juomavesi pysyy sulana talvipakkasillakin.

Puhtaan juomaveden turvaamiseksi voidaan porotarhaa esimerkiksi laajentaa puhtaan lumen alueelle, tarha-aita ja porot siirtää alueelle missä kulkee esim. sula oja alueen läpi, järjestää tarhaan juoma-astioita, joihin tuodaan riittävän usein puhdasta vettä tai yksinkertaisesti laskea porot pois tarhasta. Kooltaan pienemmissä tarhoissa, joissa puhdas talleamaton lumi ei riitä, tilanne tulisi ennakoida ja miettiä hyvissä ajoin keinot juomaveden saamiseksi poroille. Uusimpana menetelmänä on poroteurastamalla kokeiltu lämmitettäviä juomakaukaloita sulan juomaveden turvaamiseksi teurastamon lepuutuskarsinoissa.

8. VASOTUSTARHAT

Vaatumien vasottaminen pienissä vasotustarhoissa on nykyään harvinaista. Pienissä tarhoissa on erityisen tärkeää, että vasovilla vaatimilla on tarhassa riittä-

Hyvä vasotustarha sijaitsee monimuotoisessa ympäristössä, jossa on vaatimille ja vasoille tilaa ja suojaa luontaisen käyttäytymisen toteuttamiseen.

västi tilaa luontaisen käyttäytymisen toteuttamiseen. Juuri ennen synnytystä vaatimet vetäytyvät laumasta syrjään ja viettävät aikaa vastasyntyneen vasansa kanssa erillään muista. Tällöin vasalla on mahdollisuus imeä rauhassa ensimmäiset kerrat ternimaitoa ilman että emän on jatkuvasti oltava liikkeessä ja väisteltävä vahvempia poroja. Samoin vasalla on mahdollisuus leimautua rauhassa omaan emäänsä. Ternimaidon riittävällä saamisella ja leimautumisella on suuri merkitys vasan kehittymiselle ja kasvulle.

Vasa maistelee maasta kaikenlaista emänsä mukana, näin vasan ruoansulatuskanavaan ja suolisto-oon kehittyvä märehtijälle välttämätön mikrobikanta. Tämän vuoksi vasan terveydelle on ensiarvoisen tärkeää, että vasotustarha on puhdas ja kuiva. Erittäin suositeltavaa on, että vasotustarha olisi kokonaan ja ainoastaan vain vasotusaikaan käytössä, jolloin vaatimet päästetään alueelle vasta hieman ennen vasomista. Ihanteellisessa tapauksessa vasotustarhan läpi kulkee sulaa vettä tuova puro. Vaatimien maidontuotanto vaatii runsaasti puhdasta juomavettä.

9. MATKAILUPOROTARHAT, KILPAPOROT

Nykyään poroja pidetään myös matkailijoille suunnattuja ohjelmapalveluja varten. Porot ja vierailut porotiloille ovat suuri elämys matkailijoille, poroja halutaan usein päästä jopa silittelemään ja ruokkimaan. On kuitenkin otettava huomioon, että osa eläinten vastustettavista taudeista on erittäin helposti leviävien virusten aiheuttamia. Näitä eläintauteja esiintyy Pohjoismaitten ulkopuolella ja nämä virukset voivat tarttua eläimiin myös ihmisten välityksellä. Näin ollen on erittäin suositeltavaa, että matkailijoiden kanssa tekemisessä ja kosketuksissa olevat

On suositeltavaa, että matkailijoiden kanssa tekemisessä ja kosketuksissa olevat porot pidetään ja tarhataan erillään tilan muista poroista.

Tarja Konstig

porot pidetään ja tarhataan erillään tilan muista poroista. Jos matkailijoille tarjottavaan ohjelmapalveluun sisältyy porojen ruokkimista, poroille on ehdottomasti annettava vain tilan omia rehuja (esim. lehtikerput ovat erityisen käteviä ja hyviä tarjottavia). Matkailijoiden omien tuomisten ja ”eväiden” antaminen poroille on tarttuvien tautien suhteen erittäin riskialtista toimintaa, eikä sitä pidä tehdä lainkaan. Samoin on suositeltavaa, että paljon liikkuvat ja muiden porojen kanssa kosketuksissa olevat kilpaporot pidetään kotitilalla erillään muista poroista ainakin kilpailukauden ajan.

Porotarhan kunto, ympäristön siisteys, hyväkuntoiset porot ja porojen pitopaikan olosuhteet ovat matkailuporotilalla korostetusti esillä. Matkailuporotilalla hyvät olosuhteet ja toimintatavat mainostavat myönteisesti porotilaa ja koko poroelinkeinoa.

10. MUUT ELÄIMET

Jossain tilanteissa mautiloilla, joissa on sekä lehmiä tai lampaita että poroja, on käytetty samoja tarhoja ja laidunalueita kesäisin karjan laitumena ja talvisin porotarhana. Joskus jopa talvisin lampaiden tai lehmien jaloittelutarhat ovat olleet myös porojen käytössä samaan aikaan. Tutkimusten mukaan muiden märehtijöiden loiset siirtyvät helposti poroon ja päinvastoin porojen loiset lampaisiin ja nautoihin. Tästä syystä Paliskuntain yhdistys ei suosittele missään olosuhteissa muiden eläinten (esim. lampaiden ja nautojen) pitämistä samassa tarhassa yhtä aikaa porojen kanssa. Muiden kotieläinten ulkotarhojen tulee olla niin erillään porotarhoista, etteivät eläimet ole missään kosketuksessa toisiinsa edes verkon tai aidan läpi.

Loisten munat ja infektiiviset toukkamuodot ovat erittäin kestäviä ympäristöolosuhteille ja lehmien tai lampaiden kesälaitumia ei suositella käytettäväksi porojen tarhaukseen talvella. Mikäli laidunten ja tarhojen käyttäminen näin on vielä välttämätöntä, on

jätteiden siivoaminen erityisen tärkeää ja loisriskin pienentämiseksi suositellaan maapohjan kääntämistä tai laidunkiertoa ja välivuoden pitämistä toimintojen välissä. Eläintaudit voivat tarttua eläimistä toiseen myös ihmisten välityksellä. Vähintään kengät tulisi vaihtaa ennen kuin siirrytään muista eläinsuojista porotarhaan.

Ekinokokki on vastustettava ja valvottava eläintauti, jota tavataan poronhoitoalueella yksittäisinä tapauksina. Ekinokokin leviämisen ehkäisyssä on helppointa kohdistaa torjuntatoimet loisen pääisäntään, eli koiraeläimiin ja katkaista loisen elinkierto siten. Koirille ei pidä antaa syötäväksi loisen väli-isäntien, kuten poron, sisäelimiä eikä varsinkaan keuhkoja kypsentämättöminä. Kotiteuraiden teurasjätteitä ei saa jättää koti- ja kulkukoirien tai kettujen ja susien saataville, vaan jätteet tulee haudata asianmukaisesti. Poronhoitoalueella koirat suositellaan lääkittäviksi vuosittain ekinokokkiin tehoavalla pratsikvanteelia sisältävällä matolääkkeellä. Samat suositukset sopinevat myös porotarhojen läheisyydessä eläviin kotikissoihin.

Matti Särkelä

11. TARHAN PUHTAANAPITO JA JÄTEHUOLTO

Tarhat tulee kunnostaa ja siivota vähintään vuosittain. Keväällä, tarhauskauden loputtua, aita puhdistetaan tarhausjätteistä. Mikäli jätteet sisältävät taudinaiheuttajia ja vaikka loisten munia, voivat ne siirtyä paikalleen jätettynä seuraavana vuonna poroihin. Hyvä tarhahygienia vähentää tehokkaasti tauti- ja sairastumisriskiä.

Jätteet voidaan polttaa (jos paikalliset jätehuoltomääräykset eivät sitä estä) ja/tai kompostoida. Tarhapohjan kulottaminen on myös tehokas keino ”siivota” tarhaa talven jäljiltä. Tarhauksessa mahdollisesti syntynyt muu talousjäte voidaan toimittaa kunnalliseen jätteiden keräilyyn. Toistaiseksi ei ole tiedossa, että poronhoitoalueella toimisi rehupaalien päällysmuovien keräily. Muovien hävittämisessä ja jätteiden käsittelyssä kaiken kaikkiaan tulee toimia paikallisten (kuntakohtaisten) jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Suosittelavaa on vaihtaa ainakin ruokintapaiste vuosittain tai noudattaa ns. tarhakiertoa. Tarhan, etenkin ruokintapaikan sijoittaminen kynnettävälle pellolle helpottaa keväällä tarhan siivoamista. Maapohjan kääntäminen kyntämällä tai jyrsimällä vähentää loismunien määrää tarhan pohjassa.

Ruokintapaikka ja -kaukalot tulee pitää puhtaina eikä rehuun saa joutua lantaa tai virtsaa. Ruokintakaukaloiden nostaminen pois maan pinnasta auttaa rehua ja kaukaloita säilymään puhtaampina.

Rehut tulee tarjota irti maasta olevista rehuastioista rehujen likaantumisen estämiseksi.

Kulottaminen vähentää loisten munia ja toukkamuotoja tarhan pohjassa.

Hyvä tarhan puhdistusmenetelmä on pohjan rikkinen jyrsimällä.

Heinän ja tuorerehun antaminen esim. heinähäkeistä vähentää osaltaan heinän kulutusta ja sekä rehu että koko tarha pysyvät puhtaampana, koska porot eivät polje rehua jalkoihinsa niin paljon.

Ruokintakaukaloiden puhdistamiseen riittää yleensä vesipesu, erittäin likaiset ja pinttyneet astiat voidaan pestä pesuaineella ja desinfioida tarvittaessa. Desinfiointin jälkeen kaukalot pitää huuhdella huolellisesti. Muoviset tai filmivaneriset astiat ovat puhtaanapidon kannalta parempia kuin huokoisesta materiaalista valmistetut astiat. Tarvittaessa astiat kannattaa vaihtaa kokonaan, jos niitä ei saada puhtaaksi näkyvästä liasta.

Tarhaan kuolleet porot on hävitettävä sivutuoteasetuksen säädösten mukaan. Kuollut poro voidaan haudata maahan, mikäli porossa ei epäillä olevan mitään vastustettavaa tarttuvaa eläintautia. Hautaamisesta tulee ilmoittaa paikalliselle kunnaneläinlääkärille. Hautaamisessa on otettava huomioon hautaamisesta annetut ohjeet. Kuolleiden porojen kuolinsyyn selvittämiseksi, etenkin jos poroja kuolee tarhaan useita, kannattaa ottaa mahdollisimman pian yhteyttä paikalliseen eläinlääkäriin.

12. REHUIEN VARASTOINTI

Rehuja säilytetään suojatussa varastossa. Niitä varastoitaessa on huolehdittava, etteivät villi- ja kotieläimet pääse sotkemaan rehuja. Lintujen pääseminen rehuvarastoon tulee estää, sillä linnut voivat ulosteidensa mukana levittää salmonellaa rehuihin. Kosteus pilaa rakeistetut täysrehut helposti. Aumoissa säilytettävien rehujen peittäminen on tehtävä huolellisesti, ettei rehuun pääse jyrssiä tms. tuhoeläimiä.

Pilaantunutta ja homeista rehua ei saa antaa poroille. Jokainen rehuerä kannattaa tarkastaa aistinvaraisesti, ja poistaa homehtuneet ja pilaantuneet kohdat. Jos paalirehu haisee ummehtuneelle tai homeiselle kauttaaltaan, on varminta jättää rehu syöttämättä. Yli vuoden vanhoja, edellistalven rehupaaleja ei pitäisi käyttää porojen ruokintaan.

Teollisuuden valmistamat täysrehut eli ns. nappularehut on suositeltavaa tutkia samaten aistinvaraisesti ennen uuden erän käyttöönottoa. Jos rehun ulkonäkö ei vastaa normaalia (rehun rakeisuus on muuttunut ja on selvästi erilainen verrattuna edellisiin eriin, rehun väri tai koostumus on muuten outo) tai rehun haju on jollakin tapaa epänormaali, rehua ei kannata käyttää porojen ruokintaan. Epäilyttävistä rehueristä kannattaa antaa palautetta ja ilmoittaa niistä rehun valmistajalle tai toimittajalle. Rehun alkuperä pitää aina tietää.

Sauli Laaksonen

Heinähäkkejä käyttämällä tarha pysyy puhtaampana ja reuhävikki on pienempää.

Rehulle hyvä syöttöastia on helposti puhtaana pidettävä, riittävän suuri ja irti maasta oleva kaukalo tai muu vastaava.

Anni-Leena Hinkälä

Lehtikerput säilytetään suojatussa varastossa.

ILMOITUS POROJEN TARHAAMISESTA ASEMAKAAVA-ALUEELLA

<i>Toiminnanharjoittajan nimi</i>	<i>Kotikunta</i>	<i>Puhelinnumero</i>
<i>Lähiosoite</i>	<i>Postinumero</i>	<i>Postitoimipaikka</i>
<i>Tilan nimi</i>	<i>Tilan nro</i>	<i>Etäisyys kiinteistöihin</i>
<i>Tarhattavien eläinten määrä</i>	<i>Arvioitu tarha-aika</i>	
<i>Selvitys paikan sijainnista</i>		
<i>Selvitys harjoitettavasta toiminnasta</i>		
<i>Selvitys jätehuollosta, vedenhankinnasta ym.</i>		
<i>Päiväys</i>	<i>Allekirjoitus ja nimenselvennys</i>	

Liitteeksi kartta alueesta, asemakaavapiirros

PORUTAKU

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

**OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU**

**KINNUSEN
MYLLY**

RAISIO agro

**Suomen
Rehu**

